

'עליה' פעלה ברשות המוסד החל מקיץ 1945, שמה המקורי היה 'אלברטינה' ושם הצופן שלה היה 'פטר'. האנייה הביאה מעפילים ארצה פעמיים תחת השם 'פטר' (פטר א' ופטר ב') ובהמשך השתתפה בהעברת מעפילים לספינות 'פלמ"ח', 'ברכה פולד', 'שבתאי לוזינסקי', 'שאר ישוב' ו'ד חללי גשר הזיו'.

זו הייתה ספינת חופים קטנה בדחי 170 טון, בעלת תורן אחד, עשויה עץ. אורכה היה 29.5 מטר והיא הונעה באמצעות מנוע דיזל מתוצרת פיאט בהספק 150 כוחות סוס, מהירותה המקסימאלית הייתה 8 קשרים.

בהפלגתה זו תוכננה לפגוש את ספינת המעפילים 'קדימה' קרוב לחופי הארץ, להעביר אליה את מעפיליה ולשוב על עקבותיה עם הצוותים השכירים, כפי שעשתה פעמים אחדות קודם לכן. 'עליה' הייתה ספינת המעפילים הראשונה שיצאה מצרפת אחרי פרשת האנייה 'אקסודוס' ובעקבות פרסום הפרשה בעולם השתנו התנאים וכבר לא ניתן היה להשיג עבור המעפילים ויזות למדינות דרום אמריקה. בשל מגבלה זו תוכננה העמסת הספינה להתבצע בחשאי ולא דרך נמל מוסדר.¹

הספינה יצאה באמצע אוקטובר מאיטליה והגיעה לנמל מרסיי. צוותה כלל רב חובל ומספר אנשי צוות איטלקיים. במרסיי הצטרפו לספינה מפקדה המיועד איש הפלי"ם יאיר ברקר ו'הגדעוני' מאיר ריינס, לא היו מלווים נוספים. על הספינה הועמסו לוחות עץ כחומר גלם לבניית דרגשים ובגמר ההעמסה יצאה הספינה למפרץ נסתר בקורסיקה להמשך ההכנות. משנשלמה בניית הדרגשים הפליגה הספינה אל מפרץ בנדול שבצרפת.

המעפילים התקבצו והמתינו לאנייה בשני מחנות שהקים המוסד בבנדול ובסן ג'רום, בליל ההעמסה, ב-4 בנובמבר, הם הובלו רגלית במסלול ההולך סחור סחור כדי שלא ידעו (ולא יוכלו למסור אם יתפסו ויחקרו) מניין עלו. חוף ההעמסה נבחר מספר שבועות קודם לכן על ידי אנשי המוסד והמפקד המיועד ברקר אחרי שנמצא שומם ומוסתר.²

ביום המפגש הטילה הספינה עוגן במפרץ המיועד. מהספינה נמתח חבל אל החוף וסירת גומי העבירה את המעפילים לאורכו. עם המעפילים עלתה לאנייה 'הגדעוני' נוספת בשם בתיה, אשתו של 'הגדעוני' מאיר ריינס. השניים הוכשרו לתפקידם

¹ יאיר ברקר סיפור המעשה עמ' 146
² ברקר שם

בקורס מטעם 'שירות הקשר הארצי' של ארגון 'ההגנה' במרסיי ובהפלגה זו עלו למעשה ארצה. בבוקר ה-5 בנובמבר, משנשלמה ההעמסה יצאה הספינה לדרך ועל סיפונה 184 מעפילים מגלויות שונות ובטווח גילאים גדול. המעפילים חולקו לקבוצות של 30, לכל קבוצה ניתן שם ונקבע אחראי כפי שנעשה במקרים קודמים. סירת הגומי נגררה על ידי האנייה כדי לא להשאיר עקבות וננטשה בהמשך בלב ים. הספינה הפליגה ועברה במצר בוניפציו ואחר כך פנתה דרומה לאורך החוף האיטלקי, עברה במצר המסינה, המשיכה בנתיב העובר מצפון לכרתים, מצפון לקפריסין ודרומה לאורך החוף הסורי. בהפלגתה דרומה החלה הספינה לגרור חבלים במים ונראתה כממורתן הגורר רשת. ביום שבת ה-15 בנובמבר בשעה 07:00, כשהייתה הספינה מערבית לטריפולי שבלבנון חלף מטוס סיור מעל האנייה, המעפילים הסתתרו מתחת לסיפון ועל התורן הונף דגל תורכי, המטוס לא חזר. אחרי הצהריים נראתה במערב משחתת מסיירת אך גם זו לא התקרבה לאנייה, נראה כי ההסוואה פעלה היטב.³ לאורך רוב ימי ההפלגה לא היה קשר תקין בין האנייה ובין תחנות המוסד אך ב-15 בחודש כשהייתה מול חופי לבנון חודש הקשר האנייה הונחתה לחבור עם 'קדימה' ולהעביר אליה את מעפיליה, אניית המעפילים 'קדימה' יצאה מאיטליה והתקרבה גם היא לחופי הארץ ובמוסד בקשו לחסוך את 'אלברטינה' להפלגות נוספות. התכנית עוררה מהומה בקרב המעפילים וכמעט מרד. בערבו של אותו יום נתפסה הספינה 'קדימה' והמפגש בוטל. 'אלברטינה' קיבלה הנחיה להמשיך בהפלגתה דרומה ולהוריד את מעפיליה מול חוף נהריה, באותה הנחייה נקבע כי שם בספינה יהיה 'עליה'.⁴ ב-16 בנובמבר בשעה 05:00 (כשעה לפני הזריחה) התקרבה הספינה לחוף המיועד, סירות של הפועל נהרייה נצמדו לאנייה והחלו בהורדת המעפילים, ברקר שביקש לזרז את הפעולה בטרם תזרח השמש התקרב עוד לחוף ובסופו של דבר עלתה הספינה על שרטון. הורדת המעפילים נשלמה במהירות, הצוות והמלווים ירדו גם הם והספינה ננטשה. על חרטום האנייה נתלה סדין ועליו כרזה באותיות אדומות,

ספינת ההגנה עליה

קלון לממשלה הממשיכה במדיניות הספר הלבן

תחי העליה החופשית⁵

³ ינאי ואלמוג בתייה ריינס סיפור המעשה עמ' 475

⁴ ריינס מאיר ובתיה סיפור המעשה עמ' 475.

⁵ דבר, יום שני, נובמבר 17, 1947; מדור Front page

המעפילים הועלו על אוטובוסים ופוזרו ביישובי הסביבה. הספינה חולצה על ידי גוררת מנמל חיפה ששלחה הסקציה הימית של המשטרה ובהמשך נעה בכוחות עצמה לחיפה והוחרמה.⁶